

men met deze termen bedoelt, wordt niet uitgelegd. Zij waren op zichzelf klaarblijkelijk voldoende om vertrouwen te wekken.

Ook uitgever Van Heijningen voelde zich geroepen de abonnees in te lichten, en hij deed dat in een brief van februari 1850.⁵³ Al jarenlang had hij zich geërgerd aan de inhoud van het *Godsdienstig weekblad*, het werd meer en meer een 'blauwboekje'.⁵⁴ Daar het blad eigendom was van de uitgever, behoorde de benoeming van een nieuwe redactie tot het recht van de uitgever. In dezelfde passage maakte Van Heijningen melding van het honorarium van Moll, groot f 500. Hij achtte dit onbillijk hoog, temeer daar het aantal abonnees in de loop de jaren was gedaald van 900 tot 400. Het ging Van Heijningen dus niet alleen om de toon van Moll, maar ook om zijn eigen portemonnee. Van een dreigement van Moll dat deze een ander blad zou uitgeven, had Van Heijningen zich niets aangetrokken, en hij benoemde een nieuwe redactie. Hij verdacht Moll ervan louter en alleen vanwege het inkomensverlies het nieuwe blad te zijn begonnen.

Moll reageerde nog één keer. Op donderdag 26 september 1850 verscheen nr. 39 van de *Algemeene courant* waarmee het blad werd afgesloten. In de rubriek 'mengelwerk' schreef hij zijn 'afscheidswoord aan den lezer'. Enigszins bitter beklagde hij zich over de ondervonden tegenstand, die culmineerde in de synodale beslissing niet zijn blad, maar dat van Van Heijningen een min of meer officiële status toe te kennen. Deze beslissing, en de geringe aftrek die zijn blad tot dan toe had ondervonden, noopten hem ertoe de uitgave te staken.

8. Definitieve besluitvorming 1850

Eind 1849 was de ASC tot de conclusie gekomen dat de uitgave van een eigen blad niet heilzaam voor de kerk is. Men besloot, zo zagen we, met de *Boekzaal* in zee te gaan. Na een onderhoud tussen Timmers Verhoeven en Schutte Hoyman verzond de uitgever van de *Boekzaal* zijn antwoord aan de ASC, gedateerd 2 maart 1850.⁵⁵ Voor hem was een wekelijkse uitgave te bezwaarlijk, tenzij de synode de kosten daarvan wilde dragen. Aan het weduwenfonds wilde men de opbrengst van de rubriek 'letternieuws' afstaan, hetgeen neerkwam op een bedrag van 175 tot 260 gulden per jaar.⁵⁶ De ASC besloot in de vergadering van 24 april dat dit antwoord niet voldeed, en zij beschouwde de onder-

53. Ik trof deze brief aan in jaargang 1850 van het *Godsdienstig weekblad* van het exemplaar dat berust in de UB van de UvA.

54. schotschrift.

55. Geregistreerd sub no 833.

56. *Verslag*, 23-26.